

deze overwinning was mij zeer lief. Sedert heb ik geleerd niet te wanhopen, ook niet aan moeilijke menschen. Als zij onze gebreken frachten te ontdekken, laat hen dan onze liefde, de liefde van Christus, vinden. Dan is er blijdschap, op aarde en in den hemel over moeilijke menschen.

N. B.

(Vervolg van blz. 173.)

schap tegen God, Rom. 8:17, dood door de misdaden en de zonden, Eph. 2:1, liggende onder Gods vloek, Deut. 27:26; Gal. 3:10 en 13.

Daarom kan de mensch nu, zooals hij door zijnen val verdorven is, en zonder Gods vernieuwende genade, God niet meer recht kennen. In zijne dwaasheid zegt hij zelfs wel: daar is geen God, Ps. 14:1. Adam en Eva meenden na hun overtreden, dat zij zich voor den Heere konden verbergen, Gen. 3:8. God heeft uit den hemel nedergezien op de menschenkinderen, om te zien of iemand verstandig ware, die God zocht: een ieder van hen is teruggekeerd, te zamen zijn zij stinkende geworden, daar is niemand die goed doet, ook niet één, Ps. 53:3 en 4; Rom. 3:11-18.

Gods toorn sloeg de schepping als uiteen, Gen. 3:17; 7:11 en 12; 19:24. Hij spreekt: Zie, door Mijn schelden maak Ik de zee droog. Ik stel de rivieren tot eene woestijn. Ik bekleed den hemel met zwartheid en stel een zak tot zijn deksel, Jes. 50:2. Hij stort Zijn grimmigheid uit over menschen en beesten en boomen en vruchten der aarde, Jerem. 7:20. Hij doet den mensch wederkeeren tot verbijzeling, Ps. 90:3. Naar de werken zal Hij vergelden, grimmigheid aan Zijne wederpartijders, vergelding aan Zijne vijanden, Jes. 59:18. Ps. 18:27 en 28.

Zoo vertoont schepping en geschiedenis Gods beeld nu als in een gebroken spiegel. Zijne openbaring door die beide geeft niet meer het lieflijke geheel der kennis Gods te aanschouwen, dat er den mensch vóór zijnen zondeval uit tegen blonk. Want het aangezicht des Heeren is tegen degenen, die kwaad doen, om hunne gedachtenis van de aarde uit te roeien, Ps. 34:17; Rom. 1:18. Daarbij is de mensch innerlijk verstoord en vormt hij zich in zijne dwaasheid nog ook geheel verkeerde voorstellingen van hetgeen hij van Gods openbaring waarneemt. Zich uitgevende voor wijs, zijn de menschen dwaas geworden, en hebben de heerlijkheid des onverderfelijken Gods veranderd in de gelijkenis eens beelden van een verderfelijke mensch, en een gevogelte, en van viervoetige en kruipende gedierten, Rom. 1:22 en 23.

Nu heeft God Zich willen openbaren in Zijn menschen- en vleeschgeworden Zoon.

Had nu God aan den mensch in het Paradijs vóór zijnen zondeval ook reeds bij Zijne openbaring door schepping en geschiedenis willen schenken Zijne openbaring door samenspreking en omgang, Gen. 2:16 en 17; 3:8. Hij heeft in Zijne erbarming deze laatste niet alleen willen bestendigen, zij het ook gewijzigd, na en ondanks des menschen afval van Hem, maar haar nog veel rijker willen geven. De mensch kan haar door zijne schuldige dwaasheid en verdorvenheid te minder onthouden, zal hij God kunnen kennen ten leven. Want nu kan hij niet meer eene zuivere kennis Gods verkrijgen uit wat hij aanschouwt en waarneemt. Maar bovendien heeft hij nu ook noodig de openbaring van Gods hem reddende ontferming. Moge hij in schepping en geschiedenis zien Gods grootheid, macht, goedheid, vreeselijkheid, en andere Zijner heerlijke deugden, hij kan er niet in ontwaren Zijne barmhartige liefde, die een weg ter verlossing voor in zichzelf geheel verloren zondaren baant. En door deze alleen kan hij behouden worden.

Nu heeft God Zich geopenbaard in Zijn Zoon, en in Hem volle redding voor zondaren aangebracht, Joh. 3:16, en ook maar in Hem alleen, Hand. 4:12. Hij is de weg, de waarheid, het leven. Niemand komt tot den Vader dan door Hem, Joh. 14:6. En Hij zet den zondaar innerlijk om, maakt hem geestelijk levend, Eph. 2:5, geeft hem ziende oogen, Eph. 1:17 en 18; Joh. 9:39, schept in hem een rein en nieuw hart, en geeft hem eenen nieuwen geest, en Zijn Geest, Ps. 51:12; Ezech. 36:26 en 27. En aldus mag de mensch wederom God leeren kennen ter zaligheid.

Deze openbaring Gods in Christus is ons geschonken in de Heilige Schrift.

Maar God geeft die zaligende kennis van Zichzelf in Zijn Christus niet buiten Zijn Woord of de Heilige Schrift om, maar door dat Woord.

Hij maakt Jacob Zijne woorden bekend, Israël Zijne inzettingen en Zijne rechten, zingt de Psalmist, Ps. 147:19. Zie ook Rom. 3:2. Hij heeft Zijne profeten gezonden om Zijn woord bekend te maken, Deut. 18:15, 18 en 19; Matth. 23:37. Zijn Zoon moest niet alleen lijden en sterven, maar ook prediken, Luc. 4:18-21, 43. En Deze zond ook Zijne discipelen uit om het Evangelie te verkondigen, Luc. 9:2, en zeide tot hen: wie u hoort, die hoort Mij, en wie u verwerpt, die verwerpt Mij; en wie Mij verwerpt, die verwerpt Den- gende, Die Mij gezonden heeft, Luc. 10:16. En de apostel Paulus schrijft: zoo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor door het woord Gods, Rom. 10:17.

Heeft God nu tot den mensch gesproken, zoowel rechtstreeks, Gen. 3:10-24; Ex. 20; Matth. 3:17, als door middel van Zijne dienaren en profeten: Mozes, Ex. 4:15, Samuël, I Sam. 3:11-14, Jesaja, Jes. 1:1, en vele anderen, vgl. ook Ezech. 38:17, en

door Zijn Zoon, Matth. 17:5, en Deze door Zijne apostelen, Luc. 10:16; Matth. 28:19. Hij heeft Zijne openbaring ook te boek doen stellen, om haar getrouw voor de nageslachten bewaard te doen blijven tot het einde der wereld. Daarom kan Hij ons ook toeroepen: zoekt in het boek des Heeren en leest; niet één van deze dingen zal er feilen, het één noch het ander zal men missen, Jes. 34:16. En onze Heiland kan dien- tengevolge telkens komen met Zijn: daar staat geschre- ven, Matth. 4:4 v.v.; 11:10; 21:19 e.a., en ook Evan- gelisten en apostelen zich gedurig beroepen op wat in de Heilige Schrift van het Oude Testament opge- teekend staat Matth. 1:22; 2:17, 23; Hand. 2:16-21; Rom. 1:17; Jac. 5:10.

's Menschen geheugen is ontrouw en vergeet licht wat het van Gods woorden eens mocht opnemen, Deut. 32:18; Ps. 106:13 en 21. En bij de overlevering van mensch aan mensch en van geslacht aan geslacht wordt hetgeen geschiedde of gezegd werd, zoo gemak- kelijk en veelvuldig gewijzigd medegedeeld, zoodat zelfs de kern der waarheid meermalen moeilijk te herkennen blijft. Wij behoeven maar te denken aan de tradities der volken over Paradijs en zondeval en zondvloed, om hiervan duidelijke voorbeelden voor oogen te hebben.

Daarom heeft God niet alleen Zijne openbaring ge- geven in de schepping, en blijft Hij die geven door Zijne onderhouding en regeering der geheele wereld, en heeft Hij haar geschonken door te spreken, maar heeft Hij Zijne openbaring ook in schrift gegeven, en tot het menschen doen komen in Zijne heilige Schrift. En zoo vroeg onze Heiland aan de Pharizeën: hebt gij niet gelezen, Die van den beginne den mensch gemaakt heeft, dat Hij ze gemaakt heeft man en vrouw? Matth. 19:4. En de apostel Paulus wijst er op, dat God Zijn Evangelie beloofd heeft door de profeten in heilige Schriften, Rom. 1:2, en prijst Timotheus, dat deze van kinds af de heilige Schriften heeft mogen weten, die van God ingegeven zijn, II Tim. 3:15 en 16.

S. GRELDANUS.

Ontwijding.

Naar aanleiding van ons artikeltje in „De Reformatie“ van 12 Januari l.l. over de door Ds Driessen verzorgde uitgave van „Bijb. Gesch. voor kinderen“, ontvingen wij van iemand een schrijven, waarin hij erop wijst, hoe een van de door Ds Driessen gemaakte toepassingen niet maar een kwalitatieve ver- mindering, doch zelfs een ontwijding moet genoemd worden van de oorspronkelijke uitgave.

De lezers van ons blad zullen zich herinneren, dat Ds Driessen achter het hoofdstuk over den zondvloed de volgende toepassing plaatste: „misschien zullen vele kinderen zich moe peinen om een antwoord te geven op de vraag, aan welken kant van de ark Noach zat. Toch is het antwoord heel eenvoudig, n.l. aan den binnenkant. Ge glimlacht wellicht? Ja, maar bedenkt, hoe noodzakelijk het was, binnen te zijn, want o, toen de zondvloed kwam, wat zullen er toen velen gewenscht hebben „binnen“ te zijn! Het is niet genoeg van het redmiddel tot behoud te weten, doch het hebben, het bezitten en binnen te zijn, is onmisbaar“.

Nu wordt ons erop gewezen, dat die o.l. vrij on- zinnige vraag, aan welken kant van de ark Noach heeft gezeten, haar oorsprong vindt in een boekje van den vroeger veel bekenden schrijver J. v. Lennep. In diens boekje „Vertellingen“ vindt men een humoris- tische bijdrage over een examen, waarbij twee exami- nandi onderzocht worden naar hun kennis, de een be- vracht met boekengeleerdheid, de ander een gevatte snaak, die weet te beantwoorden alle vragen, waar- mede de eerste geen raad weet.

Tot die vragen behooren de volgende:

Welk haar had het paard van Napoleon? Antwoord: paardenhaar.

Noem een tijdgenoot van Alexander den Groote? Antwoord: Zijn kleermaker.

Hoe diep is de zee overal? Antwoord: een steen- worp diep.

Aan welken kant van de ark zat Noach tijdens den zondvloed? Antwoord: aan den binnenkant.

Hieruit blijkt, dat de vraag van Ds Driessen haar oorsprong vond in een belachelijk milieu.

We zeggen dus niet te veel, wanneer we beweren, dat Ds Driessen een „mop“ gebruikt, om daar aan op te hangen een gemoedelijke opmerking. Met recht werd dat door onzen briefschrijver een ontwijding genoemd van de Bijbelsche Geschiedenis.

Zeker, de Schrift gaat ons voor in het gebruik van beelden. Denkt maar aan de gelijkenissen in den Bijbel. Er is evenwel een groot onderscheid tusschen die gelijkenissen en het door Ds Driessen gebruikte beeld van de ark. Die gelijkenissen wekken nimmer den lachlust op. Daarvoor hebben ze te veel werkelijkheids- zin.

De noodzakelijkheid van het „binnen“ zijn, zooals Ds Driessen dat bedoelt, wordt ons o.m. in de Schrift voorgesteld in Lukas 13:25. De ontzaglijke ernst van die waarheid wordt echter niet vastgeknoot aan een geestigheid, die in feite door en door ongeestelijk is. Het treft ons, dat hij het lezen van dat Schrift- gedeelte zelfs de minstgevoelende lezer als 't ware ge- drongen wordt in zijn stembulging iets te vertolken van den diepen ernst dezer Schriftwoorden. Dat is de macht van het Woord des Heeren, van welke macht een geestigheid als die van Ds Driessen feitelijk niet anders is dan een parodie, al nemen we naar den aard der liefde gaarne aan, dat zulks allermindst door hem bedoeld is.

Schiebroek.

T. TIELEMAN.

LITERATUUR EN KUNST

Boutens zeventig jaar.

Er zijn omtrent den dichter Boutens vaak dingen gezegd en geschreven, die op het eerste hooren een zeer diepzinnigen indruk wekken; doch als men er even over doordenkt, komt men al gauw tot de overtuiging, dat het zoo niet kan zijn.

En dan behoeft het niet eens een typeering te zijn, die in dezen dichter een hoogtepunt ziet, dat boven dat van de Woordenopenbaring Gods uitgaat.

Ook die meening wordt verdedigd. Ze staat onder invloed van zijn werk. Want hij achtte zich inderdaad boven de Woordenopenbaring verheven. En dat niet omdat hij meende, dat de Woordenopen- baring voortgaat, en dus wat wij den Bijbel noemen historisch verouderd zou zijn. Want de dichter heeft weinig last van het historisch bepaalde. Gaarne vermeit hij zich in de gedachte, dat het kunstwerk niet in de historische bepaaldheid deelt. Dat is wel een misverstand, maar men is gewoon den dichter zulk een misverstand te verge- ven.

De reden waarom Boutens de Woordenopenbaring gering acht is een andere. We vinden de ver- klaring in een enkele regel, waarin ondanks zijn aristocratische reserve even zijn ergernis uitkomt. Bij voorbeeld daar, waar hij een mystieke ge- beurtenis beschrijft alsof het werkelijkheid was. Hij weet zeer goed, dat hij geen werkelijkheid beschrijft. Het is juist zijn kenmerk, dat hij met de werkelijkheid een schitterend spel speelt. Wan- neer hij dan zulk een mystieke gebeurtenis be- schrijft op een wijze, die imposant genoeg is om den aandachtigen lezer zoozeer onder de bekoring te brengen, dat hij ertoe neigt iets te gelooven van wat de dichter verhaalt, spreekt hij over dingen, die vermoedelijk zelfs in de verbeelding niet zijn doorleefd. En hij achterhaalt daar het gemis van een reële vroombheid — naar hij meent — door woorden te spreken, die ver boven de eenvoudige, volkomen reële en daarom vaak ontuchterende geloofsgehoorzaamheid schijnen uit te gaan. Dan verhaalt hij van een ontmoeting der zielen met god. En die ontmoeting — die nooit heeft plaats gehad en nooit kan plaats hebben zooals hij haar voorstelt — is zoo zuiver, dat zelfs de „smet van taal of teken“ er aan ont- breekt.

Dat is nu eens mystiek. Daarmee heeft deze dichter zich gewroken over het verlies van zijn geloof in den levenden God. En hij heeft een zuiverheid bereikt, die uitgaat boven die van het geloofsleven dergenen, die inderdaad wandelen met God. Het zuivere, dat ontdaan is van wat in de werkelijkheid de vastigheden ontsiert, dat is zoo bereikt. Niet in daden van geloof en hoop en liefde; ook niet in een droom; maar in woorden. Want Boutens is verliefd op het woord. Hij is de groote rhetor.

Het streven naar de zuiverheid is bij hem historisch bepaald; maar men overschalle deze be- paaldheid niet. Het staat wel vast, dat deze zuiverheid afhankelijk is van Boutens' Plato-lectuur. Hij heeft enkele dialogen met groote oplettend- heid gelezen. Het zijn de z.g.n. litteraire dialogen. De Phaedo en het Symposium schijnen in het bijzonder hem te hebben aangetrokken. Natuurlijk is Boutens daarom nog geen platonist. Hij is even- min platonist als christen. Hij speelt met platonisme evenals met mystieke gegevens. Hij speelt met de doodsofpatting uit den Phaedo.

De dood wordt in den Phaedo gezien als het eindpunt van een reinigingsproces. De ziel is het waarachtige element in den mensch, geworteld in een vreemden bodem, het lichamelijke, dat de ziel door die verbinding elk oogenblik veront- reinigt.

Die gedachte heeft Boutens zich min of meer toegeëigend. Maar niet als overtuiging, maar als speelgoed.

Het is een zeer gecompliceerd en uiterst ver- nuift spel, dat met groote gedachten uit ouden tijd wordt gedreven. Het is zóó gecompliceerd, dat het eenvoudig lijkt.

Het is bijzonder geraffineerd. Het beroemde ge- dicht „Goede Dood“ is er een der duidelijkste voorbeelden van. Het is als rhetoriek volmaakt. En het is als profetie zoo dwaas mogelijk.

Dat deze dichter dit spel heeft kunnen volhou- den, is te danken aan zijn keurigheid, zijn fijn gehoor en zijn breede ofschoon nuttelooze eru- ditie.

Zijn keurigheid was steeds zoo waakzaam, dat hij het platte van de rhetoriek een menschen- leven lang wist te verbergen. Zelfs als hij gedichten op bestelling maakte blijft zijn smaak hem trouw.

Een fijn gehoor deed hem als metricus en als musicus slagen. Hij spreekt er zelf van, als hij zegt dat poëzie vóór alles muziek is. Men kan zulk een uittaling duister vinden, wanneer men voorbijziet, dat ze door een rhetor in een moment van eerlijkheid werd geuit. Misschien wel een geraffineerde eerlijkheid. Wat er achter zit vat